

# Lehtedeta lõhnapomm

REPRO



**Sügisesele reisil Andaluusiasse äratas tähelepanu põõsastik, millel polnud lehti küljes. Rannikualal pikemat peatust tehes hakkasid silma kõrged puhmad, mille kohta ei oskagi öelda, kas nad olid põõsad või rohttaimed. Kui nende varred olnuks peenemad, ütleksin, et need pikad saledad moodustised meenutasid hobuse sabajõhve. Võib-olla tekkis see kohatu võrdlus asjaolust, et paljud nimetatud taimsed salgud olid sõlme keeratud. Ilmselt on see seletatav mingi maagilise rituaaliga. Mind huvitab hoopiski, mis taim see säärane on.**

Vastab JAAN METTIK

**K**uigi Eesti-taolisest niiskest parasvööttest tulnud inimesele võib tunduda, et lehed kuuluvad iga rohelise taime juurde, pole see alati nii. Paljud, eriti maailma kuivematest paikadest pärinevad taimed saavad päris kenasti hakkama ilma lehtedeta või kui need ongi olemas, siis vaid väga lühikest aega.

Üks taolisi taimi on Vaahemerd piiravates maades, nii Euroopas kui Aafrikas, kasvav spartsium (*Spartium junceum*). Tegu on üheliigilise perekonna, mis kunagi kuulus meilgi aedades kasvavate leetpõõsaste (*Genista*) perekonda, ainuesindajaga.

## ÜURIKE HIILGUSAEG

Tavaliselt spartsium väljaspool oma kevadsuvist öitseaega turistide tähelepanu ei



pälvi. Siis on tegu lihtsalt pikade hallikasrohelistel vitsjate vartega põõsaga, mis mittemidagiütlevalt bussiaknast mööda vilksatab. Öitseajal on aga lugu hoopis teine. Siis kattub seni tähelepandamatu põõsas üleni kollaste hullutava aroomiga õitega. Kahjuks pole see aeg kuigi pikk, kestes vaevalt kuu. Seejärel muutub kollane aroomipall taas tagasihoidlikuks vartepusaks.

Sama lühike, kui on spartsiumi öitsemine, on ka ta lehtede eluaeg. Need ilmuvad taime noortele võrsetel siis, kui ta kasvab – talvel ja varakevadel, kui on aasta kõige niiskem periood. Niipea kui ilm muutub vahemerelisele kliimale omaselt kuivaks ja kuumaks, pillub spartsium lehed maha ning nende ülesannet hakkavad täitma rohelised ruljad varred. Lehtedest

loobub taim seetõttu, et neist aurub liiga palju vett.

Vaatamata lehtede puudumisele ja üürikesele öitseajale, on spartsium Vaahemere maades armastatud ilutaim. Põhjus – tema äärmine vastupidavus. Taim talub põuda, päikest, viletsat mulda ning isegi kerge tulekahju ei suuda teda täielikult tappa. Ka maani maha lõigatuna tärkab ta juurekaelast uuesti.

Oma vastupidavuse ja kahtlemata ka kaunite õite tõttu kasvatatakse spartsiumi sobiva kliimaga aladel kogu maailmas. Siiski soovitatakse temaga ettevaatlik olla – ülimalt elujõulise ning vastupidava taimena võib ta kergesti loodusesse putkata, kus hakkab looduslikke liike välja tõrjuma.

Õnneks Eestit see oht ei ähvarda. Spartsiumile sobiv talvine temperatuur ei tohi langeta oluliselt alla 0 °C.